

Bilaga 03

Kvalitetsredovisning förskola

Innehållsförteckning

Underlag för stadsdelsnämndens analys för innevarande budgetår	2
Kvalitetsarbets genomförande	2
Strukturella förutsättningar	3
Effekter av arbetet med utvecklingsområden för innevarande budgetår	6
Effekter av övriga stadsdelsnämndsgemensamma insatser innevarande budgetår för ökad måluppfyllelsen	8
Självvärdering	10
Förskoleundersökning	12
Resultat från övriga underlag	15
Effekter av stadsövergripande insatser innevarande budgetår	16
Sammanfattande analys	17
Utvecklingsområden och gemensamma insatser på stadsdelsnämnds nivå	18
Förslag till kommunfullmäktige/nämnd för kommande budgetår	18

Underlag för stadsdelsnämndens analys för innevarande budgetår

Kvalitetsarbets genomförande

Förskolorna har ett systematiskt kvalitetsarbete som består av planering, upplöjning, analys och utveckling av verksamheten. De krav, mål och riktlinjer som ska följas upp under verksamhetsåret och utvärderas tas med i förskoleområdenas och stadsdelsnämndens verksamhetsplaner. Stadsdelsnämnden och förskoleområdena har indikatorer som mäter mål och läroplanens målområden. Det finns även aktiviteter knuta till nämndmålen som stödjer uppfyllandet. En analys genomförs av måluppfyllelsen på förskolområdesnivå och stadsdelsnämndnivå.

Förskoleavdelningens ledningsgrupp består av avdelningschef/skolchef, rektor, enhetschef för utvecklingsenheten och enhetschef för stödenheten och gruppen träffas en gång i veckan. Ledningsgruppen följer upp de nationella och kommunala målen och fattar beslut om utvecklingsarbetet.

Förvaltningen har ett gemensamt beslutat pedagogiskt år som alla förskoleområden, förskoleenheter, förskolor och arbetslag ska följa.

Förskoleområdenas planering för verksamhetsutveckling utgår framförallt från det pedagogiska året och arbetslagens pedagogiska dokumentation. Det pedagogiska arbetet följer en struktur med tre uppföljningsperioder under läsåret. Varje uppföljningsperiod innehåller uppföljning av undervisningen med analys av och planering framåt. Den första uppföljningsperioden har fokus på planering av årets arbete, den andra uppföljningen om att stämma av och revidera planeringen och den tredje uppföljningen sammanställs och analyseras årets resultat på olika nivåer.

Den utvidgade ledningsgruppen som består av avdelningschef, enhetschef för utvecklingsenheten, enhetschef för stödenheten, rektorer och biträdande rektorer har tillsammans med pedagogiska utvecklare, projektledare för Skolplattformen, specialpedagoger, köhandläggare och administrativ sekreterare för utvecklingsenheten strategidag en gång per termin där gemensamma utvecklings- och fokusområden diskuteras och förankras.

Verksamhetsbesök på förskoleområdet genomförs av avdelningschef tillsammans med enhetschef för utvecklingsenheten och verksamhetscontroller. Verksamhetsbesöket för år 2019 omfattade områdena pedagogiska ställningstaganden, pedagogisk miljö, pedagogisk dokumentation, organisation och ledning och medarbetare.

Budgetuppföljningar genomförs en gång i månaden för förskoleområdet. Budget sammankopplas med förutsättningar och uppfyllandet av de nationella målen framförallt strukturella förutsättningar. Den utvidgade ledningsgruppen bestående av avdelningschef, enhetschef för utvecklingsenheten, enhetschef för stödenheten, rektorer och biträdande rektorer ses en gång per månad för återkoppling av aktiviteter i förskoleområdena, vidare beslutsunderlag och utveckling

Resultatdialoger har genomförts tillsammans med rektorer och förvaltningsledningen. Kvalitet och resultatdialog genomförs med alla förskolområden.

För att säkra att barn i behov av särskilt stöd får det stöd som de behöver har rektorer och enhetschef för stödenheten kontinuerliga möten för att följa upp om verksamhetsstödet ger resultat och om ytterligare stöd behöver sättas in.

Det ledningsutvecklingsprogram som genomfördes år 2018 har fortsatt vara grunden i utvecklingen av organisationen. Syftet med ledningsutvecklingsprogrammet var att stärka cheferna i deras pedagogiska ledarskap, att stärka det systematiska kvalitetsarbetet samt att utarbeta hållbara strukturer för förändringsarbete. Detta skedde genom:

- Samsyn och förankring av gemensam målbild för ökad likvärdighet och effektivitet
- Skapa ägandeskap och fokusering på strategiska frågor utifrån uppdraget
- Struktur för förändringsledning
- Struktur och rutiner för uppföljning och återkoppling i ledningsgruppen, inom områdena i arbetslagen.

Analys

De olika formerna av dialog har bidragit till att skillnader mellan förskoleområden, förskoleenheter och förskolor har synliggjorts. Förskoleområden har som uppgift att bygga sin organisation för området så att den stödjer en likvärdig förskola med hög kvalitet. Alla förskolor inom förvaltningen ska ha de pedagogiska ställningstagandena som är framtagna för Södermalms kommunala förskolor med sig när de planerar sin verksamhet. De pedagogiska ställningstagandena är en förstärkning av den nationella styrningen och det pedagogiska utvecklingsarbetet. De förskolor som aktivt använder de pedagogiska ställningstagandena har en mer likvärdig och materialrik pedagogisk miljö.

De digitala verktygen kommer att bidra till att underlätta arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet och fler medarbetare har möjlighet att ge sin bild av utbildningen och undervisningen. Detta har lett till en ökad känsla av delaktighet och involvering. Det digitala arbetssättet behöver utvecklas ytterligare för att bli ännu mer effektivt och vara till större nytta för uppföljning, analys och utveckling.

Strukturella förutsättningar

Förskoleverksamheten består av fem förskoleområden där det ingår 16 förskoleenheter, 47 förskolor och sju öppna förskolor. Varje förskoleområde leds av en rektor som till sin hjälp har en administratör och en ledningsgrupp bestående av biträdande rektorer. De biträdande rektorerna leder förskoleenheten. Inom förvaltningen finns det två pedagogiska utvecklare som är ett stöd till alla förskolor.

Förvaltningen har förskolor med naturgrupper som har verksamheten till största del förlagd utomhus i naturen. I naturgrupperna får barnen kunskap om naturens rikedom och mångfald. Några av utegrupperna har även inriktning på kultur, vilket betyder att de även besöker stadens museer.

Stockholms stad ingår i förvaltningsområdet för finska, meänkieli och samiska. Detta betyder att enligt lagen har dessa grupper särskilda rättigheter att få förskola till sitt barn, helt eller delvis, på finska, meänkieli eller samiska. Inom stadsdelsområdet finns en finsk förskola som är organiserad inom förskoleområde 3. Den finska förskolan erbjuder barnen utbildning och

undervisning på både svenska och finska. Efterfrågan på förskola på samiska och meänkieli ska under år 2020 kartläggas. Enligt stadens kösystem är det inga barn som står i kö till förskola på samiska eller meänkieli inom stadsdelsområdet.

De två kommunövergripande specialförskolorna på Södermalm, Bamse förskola för barn med språkstörning och Reimers specialförskola för barn med funktionsnedsättning, tar emot barn från hela staden.

De barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd har fått det i verksamheten. Det har genomförts ett utvecklingsarbete för att säkra att rätt stöd sätts in för barn i behov av särskilt stöd. En del av detta arbete är att det i ett tidigt stadium sätts in handledning av stödenhetens psykolog eller specialpedagoger innan ett arbetslag ansöker om ett individuellt verksamhetsstöd för barnet. Ett utvecklingsarbete för att skapa likvärdiga förutsättningar för alla barn pågår, barnens bästämöte. Syftet är att öka ledningsgruppens och arbetslagens kompetens för att ge rätt förutsättningar i verksamheten. Föräldrautbildningen ABC har erbjudits till föräldrar med barn i åldrarna 3-12 år.

Förvaltningen har utbildat ytterligare fyra stycken nya ABC-ledare för att kunna erbjuda fler tillfällen för föräldrautbildningen än tidigare år. Det har genomförts åtta ABC-grupper och antalet deltagande föräldrar har varit 90 stycken. Alla förskoleområden har en till två utbildade ABC-ledare och när utbildningssatsningen är klar ska det vara minst två ABC-ledare per område.

Alla uppgifter nedan i tabellen har mätdatum den 15 oktober för respektive år.

	Budgetår 2019	Budgetår 2018	Budgetår 2017
Antal inskrivna barn (antal)	2772	2904	2978
Andel inskrivna barn (%)	96,2 %	95,4	95,2
Andel legitimerade förskollärare (räknat på årsarbetare med förskollärligitation) (%)	32,7 %	Nytt mått år 2019	Nytt mått år 2019
Andel anställda som förskollärare (räknat på årsarbetare) (%)	40,9 %	41,8	41,7
Andel anställda i barngrupp som saknar utbildning* för arbete med barn. (räknat på årsarbetare) (%)	14,1 %	Nytt mått år 2019	Nytt mått år 2019
Antal avdelningar som saknar legitimerad förskollärare som kontinuerligt undervisar barnen (antal)	35	Nytt mått år 2019	Nytt mått år 2019
Barn per personal/årsarbetare med resurspersoner (antal)	5,0	4,9	5,3
Barn per personal/årsarbetare utan resurspersoner (antal)	5,5	5,4	5,6
Barn per grupp (antal)	12,7	12,3	14,3

	Budgetår 2019	Budgetår 2018	Budgetår 2017
Barn per grupp, yngre barn (antal)	11,9	Nytt mått år 2019	Nytt mått år 2019
Barn per grupp, äldre barn (antal)	14,1	Nytt mått år 2019	Nytt mått år 2019
Andel barn med annat modersmål än svenska (%)	9,5 %	11 %	8,1 %
Andel personal med annat modersmål än svenska (%)	7 %	14,5 %	14,1 %

Analys

Planeringsförutsättningarna för de yngre barnen är beräknat på färre barn per grupp och barn per årsarbetare än för de äldre. Förhållandet mellan yngre och äldre barn skiftare under året då det är fler yngre barn på hösten och under våren är det fler äldre barn. Stadens mål är 14 barn per grupp för de yngre barnen 1-3 åringar och 18 barn per grupp för de äldre barnen 4-5 åringar. Barngrupperna inom förvaltningens förskolor är uppdelad efter behov och i de allra flesta fall fördelade mellan två eller tre åldersgrupper. Grupperna är exempelvis uppdelade 1-2 åringar, 2-4 åringar, 4-5 åringar. Det innebär en annan uppdelning än det som stadens mål anger i budgeten.

Den 1 juli 2019 trädde den nya läroplanen för förskolan i kraft. De övergripande förändringarna innebär bland annat förtydligande och kompletteringar för målen när det gäller barns språkliga och kommunikativa utveckling, barns matematiska utveckling samt naturvetenskap och teknik. I läroplanen förtydligas även rektors ansvar samt vad förskolläraren respektive arbetslaget ansvarar för. Verksamheterna har infört förändringar som till exempel förskollärarnas särskilda ansvar att leda undervisningen. Det är förskollärarna som har ansvaret för det pedagogiska innehållet i undervisningen och att leda undervisningen så att målen och intentionerna i läroplanen uppfylls. Det har tagits fram en gemensam överenskommelse för pedagogisk utvecklingstid (PUT) för legitimerade förskollärare. Syftet med denna överenskommelse är att skapa en likvärdig undervisning för alla barn i förskolan och likvärdiga förutsättningar för alla legitimerade förskollärare. Förskollärare utan legitimation och barnskötarna schemaläggas på individnivå och utifrån individuella arbetsuppgifter och uppdrag. Ett förskoleområde har varit pilot i införandet av den nya överenskommelsen och de övriga kommer införa detta år 2020.

Andelen förskollärare har minskat något i jämförelse med år 2018. Verksamheterna fortsätter att utveckla arbetet med att rekrytera och behålla förskollärare. Det är en lägre andel legitimerade förskollärare än de medarbetare som är anställda som förskollärare. Det är de legitimerade förskollärare som har ansvaret undervisningen. Det är 35 avdelningar som inte har legitimerade förskollärare som kontinuerligt undervisar barnen. Förvaltningen kommer att säkerställa att alla avdelningar har tillgång till legitimerade förskollärare.

Förskolans organisation som utvecklades år 2018 har bidragit till att förskoleområdena tagit fram en arbetsmodell för effektivt utvecklingsarbete utifrån definierade fokus- och utvecklingsområden. Modell ger förutsättningar för att jobba för en likvärdig förskola.

Södermalms stadsdelsområdes utmaning är att antalet barn i förskoleåldern minskar och att verksamheten behöver anpassas efter behov och efterfrågan. Antal barn 1-5 år inom stadsdelsområdet har minskat under året och prognostiseras att minska under kommande år.

Förvaltningen förbereder och genomför nödvändiga åtgärder för att möta denna utveckling. Det var 86 barn färre i den kommunala förskolan i jämförelse med år 2018. Platsgarantin har uppfyllts för året.

Effekter av arbetet med utvecklingsområden för innevarandebudgetår

- Utveckling av ledningsorganisationen
- Digitalisering
- Pedagogisk utveckling
- Fokusområden

Analys

Utveckling av ledningsorganisation

Den nya organisationen har bidragit till att verksamheterna i högre grad nått måluppfyllelsen genom att förskolornas miljöer utvecklats till att vara mer likvärdiga för bland annat pedagogiskt material. Det sker en samplanering inom förskoleområdet tillsammans med förskoleenheterna för inköp och verksamhetens innehåll.

Under 2019 har en mötesstruktur tagits fram i syfte att stödja idén om en likvärdig förskola. Avdelningschef/skolchef ska tillsammans med ledningsgruppen leda Södermalms förskolor på ett förtroendegivande och förtroendeskapande vis. Det är rektorerna och de biträdande rektorerna som ska verka för att medarbetarna på förskolorna görs delaktiga och känner ansvar för förskolans uppdrag och organisation. För att uppnå detta har vi följande mötesstruktur på central nivå:

- **central ledningsgrupp** - en strategisk grupp som eftersträvar en samsyn i olika frågor
- **utvidgad ledningsgrupp** - en arbetade grupp där det tagits fram arbetssätt kring stadsdelens gemensamma fokusområden
- **strategidag** - ett möte där ledning, de som arbetar i utvecklingsenheten och stödenheten ses för att lägga strategierna för terminens arbete samt följa upp desamma
- **budgetuppföljning** ett möte där förskolornas ledningsgrupp ses med ett till två ytterligare förskoleområden tillsammans med economicontroller, verksamhetscontroller, kö och placering och avdelningschef/skolchef i syfte att ha en budget i balans

Digitalisering

Utvecklingsarbetet med att ge barnen förutsättningar till att utveckla sin digitala kompetens fortsätter. Till största delen används digitaliseringens möjligheter i gruppaktiviteter där barnen utforskar tillsammans. Verksamheterna kombinerar den digitala tekniken med annat material för att skapa kreativa miljöer. Det sker exempelvis i utformningen av mötesplatser i de pedagogiska miljöerna där projektorer placeras tillsammans med bygg och konstruktionsmaterial för att använda bilder som ett ytterligare perspektiv i skapandet. Ett annat exempel är applikationen green screen som lagts till på förskolornas lärplattor. Green screen används för att göra bilder och filmer tillsammans med barnen där motiv som exempelvis byggnader och miljöer klipps in i bakgrunden. Blue-bot är också ett material som

används för att bland annat öva programmering. Användandet av datorer, lärplattor och smarta telefoner i undervisningen har ökat då det nu finns en högre medvetenhet om hur digitala verktyg kan användas som ett verktyg i barns lärande och för att kvalitetssäkra det pedagogiska arbetet. Leda digitalisering är ett forum där rektorerna i förskolan deltar. Forumet syftar till att fokusera på arbetet med att integrera nya digitala möjligheter i förskolans verksamheter. Detta har lett till att förskolorna har utvecklat sin digitalisering i undervisningen och underlättat ledningens och medarbetarnas systematiska kvalitetsarbete. Rektorerna ansvarar för att organisera utvecklingsarbetet vidare i sina förskoleområden.

Synbara effekter av forumet *Leda digitalisering*:

- gör en LIKA skattning av sin organisation som leder vidare till utvecklingsområden
- har igång utvecklingsarbete i egna digitaliseringsnätverk
- har igång utvecklingsarbetet kring skolplattformens delar min förskola och arbetslagens sharepointytur, varav några förskoleområden har börjat använda modulen för kommunikation med sin pedagoggrupp.
- ledning och pedagoger deltar i Mediotekets årliga eventdag
- ledning deltar i SETT mässan
- några förskoleområden arbetar med modulen Teams

Digitaliseringen inom förskolan fortsätter. Det har varit rektor som burit ansvar för att organisera implementeringsarbetet av Skolplattformen i det egna förskoleområdet. Användandet av digitala verktyg som datorer, lärplattor och smarta telefoner beräknas öka när en högre medvetenhet om hur de kan användas för att öka barns lärande. Digitalisering ger förutsättningar att på ett bättre och effektivare sätt kvalitetssäkra det pedagogiska arbetet. Ett utvecklingsarbete fortgår i att utbilda medarbetarna på förskolorna i att använda digitala verktyg. Varje förskoleområde har ett eget digitaliseringsnätverk där de som gått utbildningen ingår. Nästa steg i digitaliseringsarbete har varit att identifierats vad förvaltningen och vad respektive förskoleområde ska ansvar för.

Pedagogisk utveckling

Förskoleavdelningens utvecklingsenhet har två pedagogiska utvecklare och en digital verksamhetsutvecklare som med utgångspunkt från analys av centrala ledningsgruppens uppföljningar samt med stöd av Södermalms pedagogiska ställningstaganden organiserat nätverk och utbildningar.

Följande utbildningar, nätverk och har medarbetare deltagit i:

- pedagogiska veckor med fokus på verksamhetens gemensamma projektuppdrag, Ett hållbart Södermalm - analogt och digitalt:
- digital studio
- dans med digitala verktyg
- programmering analogt och digitalt
- barn utforskar en plats på Södermalm, "Barnen och staden"
- hållbar framtid från ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv
- miljöarbete med musik
- workshop: Pedagogiska året
- föreläsningar om nya läroplansuppdraget: Med spaning på Lpfö18, Lek o hållbar utveckling.

- pedagogiska dokumentations utbildningar
- nätverk med Lärarlönelyftarna om den nya läroplanen Lpfö-18
- professionsutvecklande seminarium för studenter och handledare:
- ekologisk grundkurs för kockar.
- nätverk för Södermalms ”Ute-grupper”
- kemikaliesmart förskola för nya miljöombud
- bokfrossa med biblioteket för kultur- och läsombud.
- presentation, storföreläsning av rapporten kring barns fysiska aktiviteter
- SUMMIT 2019 (två dagar med nationella och internationella föreläsare)
- Kulan-föreläsningar för kultur- och läsombud
- föreläsning med Agneta Widerståhl inför att Barnkonventionen blir lag 1 jan 2020
- BRIS-dag
- utbildning för nya Barnombud med Ersta Vändpunkt

Förvaltningen ser att effekten av att gemensamma utbildningarna och nätverken har gett medarbetare möjlighet till aktuell kompetensutveckling. Fördelen med att organisera gemensamma utbildningsinsatser är att alla förskolor får samma grund. Uppföljningar och utvärderingar har kontinuerligt genomförts i samband med varje tillfälle. Deltagarna beskriver att ständig kompetensutveckling är betydelsefull för yrkesutövningen och förskolans kvalitet. De lyfter också vikten av att få mötas mellan de olika enheterna och förskoleområdena. Pedagogerna beskriver ett stort behov av såväl teoretiska perspektiv som mer kunskap och övning i estetiska uttryckssätt. Framför allt lyfter medarbetarna vikten av förberedelser och reflektion i arbetet. Under verksamhetsåret har fler medarbetare fått möjlighet till reflektionstid i arbetslaget. De uttrycker ett behov av att samlas kring ett pedagogiskt innehåll som bidrar till utveckling.

Fokusområden

Den utvecklade förskoleorganisationen har bidragit till att ledningsgruppen arbetat fram en arbetsmodell för effektivt utvecklingsarbete utifrån definierade fokus- och utvecklingsområden. Det fortsatta arbetet är att följa denna modell för att jobba för en likvärdig förskola.

Förskolans utvidgade ledningsgrupp har arbetet med fyra fokusområden. Fokusområdena har tagits fram med utgångspunkt från föregående års analys och resultat. Vilket bidrog till följande fyra arbetsgrupper.

- Pedagogiska utvecklingstid (PUT)
- Uppdatering av det pedagogiska året
- Samverkan med vårdnadshavare
- Underlag för utvecklingssamtal

Effekter av övriga stadsdelsnämndsgemensamma insatser innevarande budgetår för ökad måluppfyllelsen

Förskoleavdelningens ledningsorganisation har som syftet att ge bättre förutsättningar för:

- en god och likvärdig verksamhet för alla Södermalms barn
- att medarbetarna får stöd och ledning i vardagen för att kunna uppfylla sitt uppdrag

- att rektorerna ges bättre utgångspunkter att fullfölja sitt uppdrag
- att biträdande rektor får ett tydligare uppdrag, vilket möjliggör ett närmare ledarskap
- ett tydligare ansvar i olika funktioner på varje förskoleområde (rektor, biträdande rektor, förskolesamordnare)
- en likvärdig förskola på Södermalm
- ledningsgrupper att arbeta med ett systematiskt kvalitetsarbete

Förskoleavdelningens utvecklingsenhet samarbetar med förskolans ledningsgrupp och samordnar och stödjer Södermalms förskolor i deras utveckling.

Analys

Pedagogiska ställningstaganden och pedagogiska året

De fem förskoleområdena har arbetat fram en organisation för att göra de pedagogiska ställningstagandena aktiva i utbildningen och undervisningen. De pedagogiska ställningstagarna har som syfte att få en samsyn för uppdraget i förskolan. När de pedagogiska ställningstagandena används blir de vägledande för att nå en likvärdig förskola med god kvalitet för alla barnen. Det pedagogiska årets struktur ger förskolorna ett stöd i att uppfylla de nationella målen.

Verksamhetsförlagd utbildning

I samarbete med Stockholms universitet satsar förvaltningen på att utbilda förskollärare till handledare för verksamhetsförlagd utbildning (VFU-handledare 7,5 högskolepoäng). VFU-handledarna har efter utbildningen kompetens att handleda och bedöma studenterna som gör sin utbildning på förskolorna.

Pedagogisk dokumentation

Förskolorna redovisar i sina uppföljningar och utvärderingar att pedagogisk dokumentation även fortsättningsvis behöver utvecklas. Dokumentationen har i olika omfattning digitaliserats. Det främsta verktyg som använts för detta är en digital anteckningsbok, Office programmet OneNote, som delas med arbetslag, förskola och berörd rektor. Förskoleundersökningens resultat visar att förskolorna även behöver utveckla föräldrasamverkan. Digitaliseringen via Skolplattformens startsida kommer att ge förskolorna möjlighet att utveckla arbetssätt för att på enklare och effektivare sätt ha en dialog med vårdnadshavarna.

Förvaltningen kommer att fortsätta stödja förskolorna i sin utveckling inom pedagogisk dokumentation i digital form, pedagogisk miljö och digitaliseringen.

Fortbildning för medarbetare

Förskoleavdelningens utvecklingsenhet har utvecklat konceptet ”KryddeRiEt” för fortbildning för medarbetarna. På ”KryddeRiEt” har fortbildningsinsatser, nätverk, studentarbete, spridning av intern kompetens och andra pedagogiska möten genomförts. ”KryddeRiEt” har även varit en plats för kreativa möten med estetiska uttryckssätt och barnateljéer. Konceptet kommer att utvecklas och flyttas till förskolor där den passar bäst.

Gemensamt sommaruppdrag

För år 2019 beslutade rektorerna att förskolorna skulle ha en gemensam sommaruppgift, hållbar utveckling. Ett arbetssätt för att öka likvärdigheten är att alla har ett gemensamt projekt som nätverken och olika forum kan reflektera.

Rörelseprojektet

En undersökning har genomförts under året med en forskare från Karolinska institutet där 260 barn och 70 pedagoger från Södermalm deltog. Undersökningen kartlagt rörelseaktiviteten hos barn och pedagoger i förskolan. Resultatet visar på att barnen i förskolan behöver mer fysisk aktivitet. Totalt deltog 404 barn i åldrarna tre till fem år från 27 av förvaltningens förskolor. Barnens genomsnittliga ålder var 4,7 år och 43 procent var flickor. Sju av de deltagande förskolorna rapporterade att de har skriftliga rutiner som berör fysisk aktivitet. Slutsatsen är att viktiga faktorer för att främja fysisk aktivitet är att skriftliga rutiner finns och att dessa anger hur mycket tid som spenderas utomhus. Förvaltningen kommer att ta fram en gemensam skriftlig rutin för att öka barnens fysiska aktiviteter.

Självvärdering

Tabellen nedan visar antal arbetslag och siffran inom parentes är år 2018
WKI-kolumnen visar det genomsnittliga resultatet för varje område.

År 2019 var WKI 3,5 på helhet och år 2018 var WKI 3,6 på helhet.

Källa WKI-webbaserad kvalitetsindikator

	Otillräcklig	Bristfällig	Grundläggande	Utvecklad	Heltäckande	WKI
Miljö och material		5 (0)	87 (86)	88 (86)	16 (20)	3,6 (3,7)
Skapande och olika uttrycksformer		4 (1)	102 (74)	77 (98)	13 (19)	3,5 (3,7)
Språk och kommunikation		5 (1)	82 (91)	90 (85)	19 (15)	3,6 (3,6)
Matematik		8 (2)	116 (114)	66 (69)	6 (7)	3,4 (3,4)
Naturvetenskap och teknik		5 (1)	102 (95)	68 (81)	21 (15)	3,5 (3,6)

Analys

Det är 195 självskattningar som är genomförda under året. Det finns skillnader mellan förskoleenheterna i självskattningens resultat och det finns en ännu större skillnad mellan förskolor i en förskoleenhet. Det är två förskolor som uppger att de inte uppfyller de grundläggande kraven. Sedan år 2018 har värdet för kvalitetsindikatorn minskat från 3,6 till

3,5.

Rektorer tar upp både förskolan och arbetslagens bedömningar av WKI i sin ledningsgrupp. Tillsammans reflekterar ledningsgruppen om resultaten. Kvalitetssäkringen av resultaten har vidareutvecklats under året men behöver utvecklas ytterligare för att få en mer likvärdig bedömning.

Förvaltningens pedagogiska utvecklare har alltid med sig resultatet av WKI när de startar upp handledning med arbetslagen.

Det finns skillnader mellan förskoleenheterna i självskattningens resultat och det finns en ännu större skillnad mellan förskolor i en förskoleenhet. För att kunna öka värdet inom alla fem områdena anger förskolorna att de framförallt behöver utveckla arbete med digitalisering i verksamheten på förskolan och knyta an till forskning.

Gemensamma satsningar genomförs för att höja kompetensen och kunskapen för de digitala verktyg som används för dokumentation. Det genomförs även gemensamma och på förskoleområdesnivå kompetenssatsningar för att knyta an till aktuell forskning.

Kvalitetsindikatorns delområden

Pedagogisk miljö och material

Material är rikligt, varierat, tillgängligt för barnen och berikar barnens lek. Barnen är delaktiga i miljöns utformning. Exempel på arbetssätt är att den pedagogiska miljön byggs och förändras utifrån barnens intressen. Olika teman i verksamheten syns i den pedagogiska miljön.

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer är varierade och återkommande samt berikar barnens lek. Barnen har möjlighet att själva utveckla sina förmågor med skapande vilket ökar deras inflytande. Exempel på arbetssätt är att barnen inbjuds till att uttrycka sig på olika sätt, till exempel genom att samtala och reflektera, sjunga, spela instrument, dansa, titta på film, spela teater, läsa, måla, rita, bygga och konstruera. Arbetet kopplas också samman med det utbud som finns i Stockholm och inspirerar till besök på museer och bibliotek för att söka mer kunskap.

Barns språkliga och kommunikativa utveckling

Olika aktiviteter används för att berika barnens språk och kommunikation. Barnen har tillgång till material som uppmuntrar till dialog och kommunikation. Medarbetarna använder ett rikt och nyanserat språk. I barnens lek utvecklas språket. Exempel på arbetssätt inom förskolan att främja barnens möjligheter att utveckla förmågan att använda sig av olika sätt att kommunicera och förstå sin omgivning är att medarbetarna i alla situationer under dagen sätter ord på saker, tankar, känslor och skeenden samt läser böcker tittar på film och använder digitala medier.

Barns matematiska utveckling

Barnen har tillgång till ett varierat material som stimulerar till lek med matematiskt tänkande och aktiviteter som sorterande, klassificerande, jämförande och till bygg-och

konstruktionslek. Exempel på arbetsätt i förskolan är att medarbetarna använder matematiska begrepp och synsätt i dagens alla aktiviteter för att utveckla barnens förmåga att räkna, lokalisera, mäta, konstruera. Ett annat arbetsätt är att arbeta med problemlösning genom att reflektera över något och låta barnen själva tänka ut sina lösningar.

Naturvetenskap och teknik

Barnen får goda möjligheter att utforska naturen med växter och djur samt teknik genom experimenterande. Barnen har tillgång till olika verktyg för sitt utforskande och ett varierat material för byggande och konstruerande. Exempel på arbetsätt i förskolan är att medarbetarna är inspiratörer och medforskare och tar tillvara på barnens nyfikenhet och utforskande. På förskolegården och vid utflykter i naturen ges barnen möjlighet att lära om djur, växter och naturens kretslopp.

Förskoleundersökning 2019

Södermalms kommunala förskolors resultat i jämförelse med år 2018 och stadens kommunala förskolor år 2019

	Kommunala förskolor		Staden kommunala förskolor
	År 2018	År 2019	År 2019
KOST RÖRELSE OCH HÄLSA			
Jag är nöjd med den information jag får om maten på förskolan	78	75	75
Jag upplever att mitt barns förskola serverar en varierad och näringsrik kost	89	89	84
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till fysiska aktiviteter	81	82	80
Index Kost rörelse och hälsa	82	81	79
SAMMANFATTANDE OMDÖME			
Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola	86	87	85
Jag upplever att förskolan i sin helhet är trygg och säker för mitt barn	89	91	88
Jag kan rekommendera mitt barns förskola	84	86	84
Sammanfattande omdöme	86	88	86
DIGITALISERING			
Jag upplever att mitt barn använder digitala verktyg/hjälpmedel i sitt lärande.	56	58	66
Jag upplever att jag på ett enkelt sätt kan kommunicera digitalt med mitt barns förskola.	56	44	59

	Kommunala förskolor		Staden kommunala förskolor
	År 2018	År 2019	År 2019
UTVECKLING OCH LÄRANDE			
Jag upplever att den pedagogiska miljön (material och dess tillgänglighet) uppmuntrar till lek, utveckling och lärande	86	87	84
Jag upplever att mitt barn uppmuntras i att utveckla sitt språk	85	86	82
Jag upplever att mitt barn uppmuntras i att utveckla sitt matematiska tänkande	82	82	78
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen	83	84	83
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former	88	89	86
Jag upplever att förskolan ger mitt barn möjlighet att ta del av och möta olika sorters kulturutbud på och utanför förskolan	64	63	64
	81	82	79
Index Utveckling och lärande			
NORMER OCH VÄRDEN			
Jag upplever att mitt barn känner sig tryggt på förskolan	88	91	89
Jag upplever att mitt barn uppmuntras i att utveckla sina sociala förmågor	89	89	86
Jag upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	93	94	91
Jag upplever att personalen på förskolan bemöter mitt barn på ett respektfullt sätt.	92	93	91
Index Normer och värden	90	91	89
SAMVERKAN MED HEMMET			
Mitt barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs	69	67	69
Jag har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten	78	78	76
Jag känner mig välkommen att ställa frågor och framföra synpunkter på verksamheten	84	84	83
Jag har fått information om förskolans mål och arbetssätt	85	84	84
Jag upplever att personalen på förskolan bemöter mig på ett respektfullt sätt	94	93	92
Index Samverkan med hemmet	82	81	81

Analys

Det sammanfattande omdömet från vårdnadshavarna med barn i kommunala förskolor på Södermalm visar på en liten uppgång år 2019 jämfört med år 2018. Resultatet för Södermalm är bättre än för stadens kommunala förskolor totalt år 2019.

Index för området sammanfattande omdöme där nöjdhet, trygghet och rekommendation ingår har utvecklats från 88 år 2017, 86 år 2018 till 88 år 2019. För stadens kommunala förskolor totalt är index 86 år 2019.

86 procent av vårdnadshavarna i Södermalm instämmer i att de kan rekommendera deras barns förskola (84 procent år 2018, 86 procent år 2017). 84 procent av vårdnadshavarna i staden kommunala förskolor totalt kan rekommendera förskolan år 2019.

91 procent av vårdnadshavarna i Södermalm instämmer i att förskolan i sin helhet är trygg och säker (89 procent år 2018, 90 procent år 2017). 88 procent av vårdnadshavarna i stadens kommunala förskolor totalt instämmer i detta år 2019.

87 procent av vårdnadshavarna i Södermalm är som helhet nöjda med förskolan (86 procent år 2018, 89 procent år 2017). 85 procent av vårdnadshavarna i stadens kommunala förskolor totalt är som helhet nöjda med förskolan år 2019.

Index för området utveckling och lärande har utvecklats från 84 år 2017, 81 år 2018 till 82 år 2019 i Södermalm. För stadens kommunala förskolor totalt är index 79 år 2019.

Index för normer och värden har utvecklats från 92 år 2017, 90 år 2018 till 91 år 2019 i Södermalm. För staden kommunala förskolor totalt är index 89 år 2019.

Index för området samverkan med hemmet har utvecklats från 84 år 2017, 82 år 2018 till 81 år 2019 i Södermalm. För stadens kommunala förskolor totalt är index 81 år 2019.

Index för området kost, rörelse och hälsa har utvecklats från 83 år 2017, 82 år 2018 till 81 år 2019 i Södermalm. För stadens kommunala förskolor totalt är index 79 år 2019.

Svarsfrekvens över tid

	Svarstrekvens %							Antal svar						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Södermalm kommunal regi	69	73	70	72	69	73	70	2345	2336	2196	2227	2079	2151	2054
Södermalm flickor	70	72	71	72	70	72	71	1126	1086	1047	1037	975	1032	999
Södermalm pojkar	67	73	69	72	69	73	69	1220	1252	1151	1190	1104	1116	1052
Stockholm stad kommunal regi	72	76	73	71	69	71	70	23546	24525	23569	23078	22068	22665	22487

Förskoleundersökningen år 2019 visar bra värden för de kommunala förskolorna inom Södermalms stadsdelsområde. Södermalms vårdnadshavare är lite mer nöjda år 2019 jämfört med år 2018. Som helhet är 87 procent av vårdnadshavarna nöjda med barnets förskola. I förskoleundersökningen år 2017 var 89 procent nöjda och år 2018 86 procent nöjda.

Resultaten visar att vårdnadshavarna över tid är nöjda. Förskoleavdelningen genomförde en större utveckling av förskoleorganisationen under år 2018 och det är det år nöjdheten minskade något. Svarsfrekvensen har minskat från 71 procent år 2018 till 70 procent år 2019.

Det finns en stor variation mellan förskolornas svarsfrekvens. Förskoleavdelningen kommer att arbeta för att öka svarsfrekvensen år 2020. Mest nöjda år 2019 är vårdnadshavarna inom området normer och värden. Minst nöjda är vårdnadshavarna inom området samverkan med hemmet. Förskoleundersökningen år 2018 visade på ett utvecklingsområde för förskolorna var samverkan med hemmet. Detta resulterade i att alla förskolor för år 2019 har uppdraget att utveckla samverkan med vårdnadshavarna. De övergripande indexområdena visar på något

bättre resultat för flickor jämfört med pojkar. Vårdnadshavare till flickor är till exempel mer nöjda med den språkliga utvecklingen än vårdnadshavare till pojkar.

Resultat från övriga underlag

Analys

Vid verksamhetsbesöken har det kommit fram att följande aktiviteter har betydelse för kvaliteten:

- vid förskoleområdenas uppstarts dagar har frågeställningarna i de pedagogiska ställningstagandena använts i syfte att medvetandegöra och utveckla verksamheten
- förskoleområdets ledningsgrupp har betydelse för att utbyta erfarenheter om förskolornas pedagogiska utveckling
- förskolor har fått besöka varandras pedagogiska miljöer
- förskolor som involverat barnen i byggandet av förskolemiljöer har resulterat i att barnen är mer varsamma om sin miljö
- att vårdnadshavarna har involverats i verksamheten med till exempel Instagram
- att medarbetarna får tillfälle att reflektera tillsammans och att de även gör det mellan avdelningarna har haft betydelse för att känna stolthet för helheten och det har bidragit till att minska känslan av att konkurrera med varandra
- en engagerad ledning har stor betydelse för pedagogerna i verksamheten
- att göra praktiska saker tillsammans med vårdnadshavarna har betydelse och bygger på att pedagogerna verkligen kommunicerar deras idé innan med vårdnadshavarna
- att filma barnens görande är något som pedagogerna tycker är givande och som de upplever är ett bra verktyg för fördjupning samt vid reflektion både i pedagoggruppen men även tillsammans med barnen.

Varje förskola har en förskolesamordnare. Vid verksamhetsbesöket menade flera arbetsgrupper att förskolesamordnaren har en viktig roll i att snabbt fånga upp pedagogernas frågeställningar och ta upp dem med ledningen för att klargöra. Förskolor som har reflektion menar att det blir ett risomatiskt tänkande och att de inspireras av varandra mellan arbetsgrupperna.

Pedagogisk dokumentation

Den pedagogiska dokumentationen har fortsatt utvecklats för att på ett bättre sätt samla barnens lärande och frågor. Pedagogerna använder dokumentationen för att reflektera och planera undervisningen i förskolan. Dokumentationen används även i mötet med vårdnadshavarna vid till exempelvis föräldramöte och utvecklingssamtal. Den pedagogiska dokumentationen har utvecklats till att genomföras i en digital anteckningsbok, OneNote. Den digitala anteckningsboken ger rektorerna möjlighet att på ett mer lättillgängligt sätt läsa dokumentationerna som genomförs i förskolorna, följa barngruppens lärande och följa upp de nationella målen. Det pågår ett arbete för att utveckla arbetssättet där rektor ger alla arbetslagen feedback på deras dokumentationer i syfte att stödja genomförandet av undervisningen.

Bedömningen av måluppfyllelsen baseras på: (bilaga)

- Förskolornas verksamhetsplaner, tertiärrapporter och verksamhetsberättelser
- Arbetslagens självvärdering utifrån stadens kvalitetsindikator avseende utveckling och lärande, webbaserad kvalitetsindikator (WKI)
- Stockholms stads förskoleundersökning
- Prognoser från SWECO
- Som underlag använder medarbetarna även pedagogisk dokumentation (innefattande observation, dokumentation och reflektion) och barnintervjuer.
- Resultatdialoger med rektorer och förskolornas ledningsgrupper vid kvalitetsdialoger, verksamhetsbesök och/eller utvecklingssamtal
- Stadsdelsnämnden har tagit fram nämndmål och förskoleenheterna i sin tur enhetsmål som har en koppling till de nationella målen i förskolans läroplan.

Effekter av stadsövergripande insatser innevarande budgetår

Verksamheterna har tagit del av Kulturrådets erbjudande att genom statliga medel köpa in böcker till förskolan. Satsningen är en del av att stärka de läsfrämjande insatserna i förskolan och skapa intresse för läsning hos barn och föräldrar. Förvaltningen har haft ett samarbete med biblioteken som tagit fram en kvalitetsgranskad boklista som förskolorna använde vid inköpet.

Införandet av skolplattformen har pausats då det upptäcktes att systemet inte uppfyller kraven på säkerhet för personuppgifter. Förskolornas digitala kommunikation med vårdnadshavarna har fått genomföras på annat sätt. Även den pedagogiska dokumentationen som tydliggör barnens lärande har inte kunnat genomföras genom skolplattformen utan verksamheten har istället löst detta med att dokumentera på annat sätt. Införandet av skolplattformen kommer att tas upp igen under år 2020. Datorbyte och migreringen till ny leverantör har fungerat mindre bra. Detta har komplicerat det digitala arbetssättet då det saknats skrivare, varit svårigheter att nå de gemensamma katalogerna i systemet och kommunicera genom outlook.

Förvaltningen har fortsatt att ta del av stadens kompetenssatsning för barnskötare att utbilda sig till förskollärare under arbetstid. Från förvaltningen deltar 18 barnskötare i utbildningen. Förvaltningen fortsätter även att ta del av stadens kompetenssatsning gällande tillsvidareanställda barnskötare som saknar utbildning för att arbeta med barn. Under året har 14 barnskötare utbildat sig genom denna satsning.

Stadens handlingsplan för barnskötare och förskollärare har varit vägledande i verksamheternas arbete med att börja ta fram en lokal handlingsplan för att förbättra arbetssituationen. Arbetet kommer att fortsätta år 2020 med lokala utvecklingsgrupper som tar fram förbättringsområden.

Förvaltningen har tagit del av de gemensamma föreläsningarna som genomförts i samband med införandet av den nya läroplanen som trädde i kraft den 1 juli år 2019. Det har även varit medarbetare som deltagit i konferensen Förskolesummit som är en återkommande konferens för medarbetare och rektorer i förskola. Konferensen arrangeras av Stockholms stad i samarbetet med Stockholms universitet. SETT-dagarna som syftet att vara en mötesplats inom det moderna och innovativa lärandet. Dagarna var i april och de medarbetare som deltog hämtad inspiration till nya digitala arbetssätt.

Sammanfattande analys

Stadsdelsnämndernas kvalitetsredovisningar utgör en del i arbetet med att ta fram en stadsövergripande bild av måluppfyllelsen i den kommunala förskolan i Stockholm stad och att identifiera behov av långsiktiga utvecklingsinsatser. Stadsdelsnämndernas kvalitetsredovisning utgör tillsammans med den samlade redovisningen för staden ett underlag för dialog mellan olika nivåer i staden kring förskolans verksamhet.

Förvaltningen har tagit fram en kvalitetsredovisning för de kommunala förskolorna inom Södermalms stadsdelsområde för år 2019 utifrån förskoleenheternas uppföljningar, utvärderingar och resultat.

Totalt sett är kvaliteten hög i förskolorna. Resultaten i förskoleundersökningen och medarbetarnas bedömningar visar att vårdnadshavarna är nöjda med förskolan och att barnen utvecklas och lär i verksamheten.

Förskolorna har vidareutvecklat den pedagogiska verksamheten digitalt i en digital anteckningsbok. Den digitala dokumentationen har varit till hjälp för arbetet med pedagogisk dokumentation och utvecklats i dialog med såväl barn, kollegor, medarbetare, ledning och vårdnadshavare.

Utvecklingsarbetet med att ge barnen förutsättningar till att utveckla sin digitala kompetens fortsätter. Till största delen används digitaliseringens möjligheter i gruppaktiviteter där barnen utforskar tillsammans. Verksamheterna kombinerar den digitala tekniken med annat material för att skapa kreativa miljöer. Det sker exempelvis i utformningen av mötesplatser i de pedagogiska miljöerna där projektorer placeras tillsammans med bygg och konstruktionsmaterial för att använda bilder som ett ytterligare perspektiv i skapandet. Ett annat exempel är applikationen green screen som lags till på förskolornas lärplattor. Green screen används för att göra bilder och filmer tillsammans med barnen där motiv som exempelvis byggnader och miljöer klipps in i bakgrunden. Blue-bot är också ett material som används för att bland annat öva programmering. Användandet av datorer, lärplattor och smarta telefoner i undervisningen har ökat då det nu finns en högre medvetenhet om hur digitala verktyg kan användas som ett verktyg i barns lärande och för att kvalitetssäkra det pedagogiska arbetet. Leda digitalisering är ett forum där rektorerna i förskolan deltar. Forumet syftar till att fokusera på arbetet med att integrera nya digitala möjligheter i förskolans verksamheter. Detta har lett till att förskolorna har utvecklat sin digitalisering i undervisningen och underlättat ledningens och medarbetarnas systematiska kvalitetsarbete.

Antal barn 1-5 år inom stadsdelsområdet har minskat under året och prognostiseras att minska under kommande år. Förvaltningen förbereder och genomför nödvändiga åtgärder för att möta denna utveckling. Det var 86 barn färre i den kommunal förskolan i jämförelse med år 2018. Platsgarantin har uppfyllts för året.

Uppfyllelsen av de nationella målen sammanställs från flera olika uppföljningsinstrument så som självskattning, utvärderingar, pedagogisk dokumentation och undersökningar. Alla dessa resultat sammantaget visar på att förskolan har en bra verksamhet som uppfyller skollagen och uppnår läroplanens mål.

Det finns ett väl utvecklat samarbete mellan förskolorna, andra avdelningar inom

förvaltningen och förvaltningar inom staden. Samarbetet organiseras genom ombud och nätverk som till exempel barnombud, kulturombud, miljöombud, läsombud, genusnätverk, köksnätverk och arbetsgrupp för pedagogisk dokumentation.

Den nya läroplanen för förskolan började gälla från och med den 1 juli år 2019. Förvaltningen har genomfört aktiviteter för att ta sig an den nya läroplanen där de pedagogiska ledarna och förskolornas förskollärare med lärarlönelyft haft ett extra ansvar.

Utvecklingsområden och gemensamma insatser på stadsdelsnämnds nivå

- Föräldrasamverkan

Verksamheten ska göra ordning mallar och underlag för möten med vårdnadshavare (föräldramöte), utvecklingssamtal och skolplattformens startsida för att säkra att vårdnadshavarna får rätt informationen.

- Undervisning

Rektorer ska organisera för ett forum där de träffar förskolornas förskollärare i syfte att reflektera vad undervisning innebär. Skolplattform, digitaliseringsarbetet och förskoleområdets organisation ska

- Digitalisering

Förskoleavdelningen kommer att fortsätta utveckla verksamheten för att på ett bättre sätt erbjuda digitala verktyg för att stärka barnens digitala kompetens och säkra att arbete såväl med skolplattform som digitalisering organiseras och utvecklas inom förskoleområdet.

- Säkra likvärdig förskola genom den utvecklade organisationen

Förvaltningen ska fortsätta utveckla samarbetet mellan förskoleområdena och förskoleområdena ska fortsätta utveckla samarbetet mellan förskoleenheterna. I den nya organisationen har två stycken pedagogiska ledare tillkommit. De pedagogiska ledarna bekostas av förskoleområdena och har arbetat för att stödja att förskolorna nå en likvärdig förskola med hög kvalitet.

Förslag till kommunfullmäktige/nämnd för kommande budgetår

- Bedömning av WKI i syfte att den ska bli ett mer likvärdigt verktyg att användas i utvecklingsarbetet.
- Vidareutbildningar till barnskötare och förskollärare. Det behövs även satsningar för de medarbetare som är anställda som förskollärare men som inte har någon legitimation för förskolan.
- Analys av resultat.